

Hendrik Vos en Europa

Dat Hendrik Vos iets met Puurs heeft, kan niet ontkend worden. Hij is namelijk oud-leerling van SJABI en kon op donderdag 15 oktober een aantal oud-leraren begroeten. Die waren namelijk talrijk opgekomen om de huidige professor aan het woord te horen over Europa.

In samenwerking met de Bibliotheek had het Davidsfonds Hendrik Vos uitgenodigd rond het thema 'De Europese Unie, een survival kit'. Ongeveer 45 belangstellenden luisterden geboeid naar de realistische, soms een tikkeltje cynische, maar toch altijd genuanceerde visie van de jonge professor op een moeilijk groeiproces.

Drie jaar geleden was hij al eens langsgekomen en ondertussen zijn we al enkele crisissen verder. Namelijk de euro, de terreur, de vluchtelingen, de zaak Oekraïne-Rusland en de Luxleaks zijn niet uit het nieuws geweest. Europa wordt meestal ervaren als een centralistisch orgaan dat goed is in het opleggen van normen. Sinds het prille begin in de vijftiger jaren met het ontstaan van de EGKS (Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal) met zes landen zijn wij nu één grote markt geworden van 28 landen met een min of meer eerlijke concurrentie. Zo werd het snoepje van de kindersurprise gereguleerd net als het lawaai van de grasmaaiers.

In deze immense zone van welvaart met 500.000.000 inwoners worden nu heel wat problemen globaler aangepakt, zoals bijvoorbeeld het milieu, de vrede die een gevolg is van de economische samenwerking. Natuurlijk blijft nog altijd de spanning tussen Brussel en de eigen soevereiniteit van de lidstaten. Denk maar aan de begroting. Dit komt omdat de beperkte natiestaten van de 19e eeuw geëvolueerd zijn naar een grensoverschrijdende unie van de 21e eeuw.

En bij de aanpak van die crisissen zijn er telkens verschillende subjectieve reacties onder de lidstaten. Denk maar aan het conflict tussen Israël en Palestina, Irak, Rusland, de vluchtelingencrisis. Er zijn voorbeelden van onderlinge spionage en Griekenland konden we toch niet zomaar failliet laten gaan. Daar waren te veel banken bij betrokken.

Voor de vluchtelingencrisis moet de Dublinregel van eerste land asieland wellicht aangepast worden. Van top naar top worden de crisissen bijgesteld: de euro is er nog altijd en de Schengenzone is nog niet opgeheven. Maar hoe realistisch zijn grenscontroles met of zonder prikkeldraad of met een nieuw IJzeren Gordijn? Het blijft improviseren en ploeteren om telkens een nieuw compromis te bereiken. De rode draad blijkt te zijn dat de angst voor chaos blijft bestaan en het besef dat hedendaagse uitdagingen landengrenzen overstijgen.

Wat is het gevolg? Europa (zeg maar Brussel) blijkt aan macht te winnen. Denk maar aan de begrotingscontrole, het banktoezicht, de grensbewaking, het asielbeleid, de gezamenlijke aanpak van de landen van herkomst, de signalen aan Poetin, het moeizame groeien naar een gemeenschappelijke defensiepolitiek (van moeten). Tot er weer een nieuwe crisis opduikt. Dat zou wel eens het Britse referendum of de Brexit kunnen zijn, maar daar kan Schotland dan misschien van profiteren.

Het was een ongemeen boeiende avond met een realistisch maar zeker niet negatief wereldbeeld.

Jos Vanachter